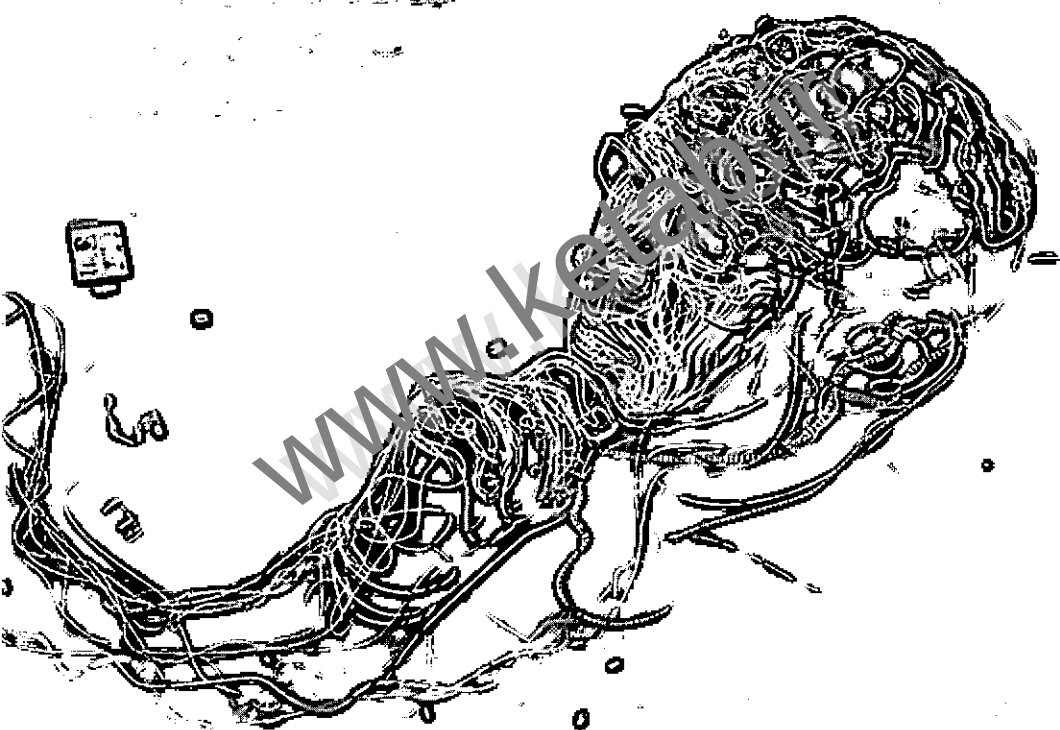

www.ketab.ir

مرشنامه	رضایی، عبدالعلی، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	تحلیل ماهیت تکنولوژی: آسیب‌شناسی علل بنیادی عقیده دینی علمی و تکنولوژیکی جوامع اسلامی/عبدالعلی رضایی؛ [برای] مرکز پژوهشی روش علوم و تحقیقات اسلامی منیر... [و دیگران].
مشخصات نشر	قم: کتاب فردا، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	ج. (بدون شماره گذاری): جدول، نمودار؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۳۷۵-۱۸-۲
وضعیت فهرست‌نویسی	فیپا
موضوع	تکنولوژی -- فلسفه تکنولوژی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام علم و دین
رده‌بندی کنگره	۳۱۳۹۲ ت ۶/۱۴ T
رده‌بندی دیوپی	۶۰۱
شماره کتاب‌شناسی ملی	۳۲۶۱۷۹۰

www.BookRoom.ir

تحلیل ماهیت تکنولوژی

آسیب شناسی علل بیان عقب افتادگی
علمی و تکنولوژیکی جوامع اسلامی

عبدالعلی رضایی

کتاب فردا

چاپ اول / زمستان ۱۳۹۲

۱۱۰۰ نسخه

۱۶۰۰۰۰ ریال

۹۷۸-۶۰۰-۶۳۷۵-۱۸-۲

نویسنده

ناشر

مشخصات نشر

قیمت

شابک

قم، خیابان معلم، میدان روح الله،

نیش کوچه ۱۷، پلاک ۳ او

تلفن: ۰۲۵۳۷۷۳۳۴۴

صندوق پستی: ۳۷۱۵۵-۸۱۳۷

www.BookRoom.ir

۰۲۵۳۷۷۴۹۹۲

© کلیه حقوق مادی و معنوی و هنری اثر
برای ناشر محفوظ است.

فروش اینترنتی

فهرست

سخن مرکز / ۱۱

مقدمه چاپ دوم / ۱۳

مقدمه چاپ اول / ۱۹

فصل اول: خاستگاه فلسفی تکنولوژی / ۲۳

- ۲۵ ضرورت ورود به بحث خاستگاه فلسفی
- ۲۶ فلسفه حاکم بر تمدن و تکنولوژی
- ۲۹ سطوح اختیار و فاعلیت
- ۳۱ حاکمیت جهت بر اختیار و نظام فاعلیت
- ۳۳ تکنولوژی در زمره فاعل‌های تبعی
- ۳۴ تکلیف‌مداری در ارتباط با خدا، انسان و طبیعت
- ۳۵ تکنولوژی محصول فاعلیت تصرفی
- ۳۶ تأثیرپذیری سه نظام انگیزه، اندیشه و رفتار از اختیار و اراده انسانی
- ۳۷ اختلاف مراتب در نظام فاعلیت و تفاوت جایگاه‌ها در نظام آفرینش
- ۳۹ نقش فاعلیت تصرفی انسان در شکل‌گیری هویت فاعل تبعی
- ۴۱ رابطه نظام فاعلیت با فناوری و تمدن
- ۴۲ تفاوت نگرش حاکمیت اختیار بر قانون و قانون بر اختیار

۴۴	فلسفه تاریخ تکنولوژی و تمدن
۴۴	نقش اختیار انسانی در پیدایش، تغییر و تکامل فناوری و تمدن
۴۵	سه جریان عمده در روند تاریخ بشری
۴۷	دو سنت قطعی الهی
۴۷	دنیا، بستر حاکمیت تاریخی معصومان (علیهم السلام)
۵۰	کفر، نفاق و ایمان، بیانگر روند تکامل تاریخ
۵۱	محور تکامل تاریخ بشر
۵۲	روند تکاملی خلقت
۵۴	ویژگی خاص دین خاتم
۵۵	رابطه فلسفه تاریخ با فناوری و تمدن
۵۵	رابطه فلسفه‌های تمدن، علم و مدیریت با فلسفه «تکامل»
۵۷	ویژگی‌های فلسفه تاریخ مادی
۶۰	بررسی دوران بهشت و جهنم
۶۳	نقطه عطف سیاسی دوران غیبت
۶۷	جهت تکامل تاریخ
۶۸	فلسفه اجتماعی تکنولوژی و تمدن
۶۹	دیدگاه‌های پیرامون مبانی جامعه‌شناسی مادی و الهی
۷۰	چهار دیدگاه درباره مبانی پیدایش جامعه
۷۲	تأثیر مدنیت انسان در پیدایش و رشد تکنولوژی
۷۴	نقد اجمالی مبانی جامعه‌شناسی مادی
۷۹	ویژگی‌های یک جامعه توسعه یافته الهی
۸۵	پاسخ به یک اشکال
۸۶	عوامل مؤثر در شکل‌گیری و تکامل انقلاب صنعتی
۱۰۵	مکانیسم تأثیر هنر در تغییر پسند جامعه
۱۱۰	افول تمدن مادی
۱۱۲	ضرورت تغییر استراتژی نظام کارشناسی اسلامی
۱۱۴	جمع‌بندی بحث خاستگاه فلسفی
۱۲۱	ضمیمه فصل اول
۱۲۱	مفهوم واژه سکولاریسم

- ۱۲۶ تفکیک مالکیت از مدیریت
- ۱۲۷ شیوه‌های تمرکز ثروت
- ۱۲۹ بانک‌ها، محرک انگیزش اجتماعی در نظام مادی
- ۱۲۹ دولت، شریک بزرگ شرکت‌ها و محور ارائه خدمات از طریق بانک
- ۱۳۰ مکانیسم جذب، تمرکز و تکثیر سرمایه
- ۱۳۲ شیوه‌های تحریک انگیزه‌ها در جهت توسعه سود سرمایه
- ۱۳۵ هدایت سفارش‌های اجتماعی و رشد مدنیت شهری
- ۱۳۶ نقش بستر تاریخی در تکون و رشد تمدن موجود
- ۱۳۶ ارتباط ارگانیک نظام سرمایه و تکنولوژی موجود
- ۱۳۸ ارتباط تکنولوژی با خاستگاه سفارش و نیازهای مادی
- ۱۳۸ پایگاه فرهنگی تمدن و تکنولوژی
- ۱۴۱ پیوند اقتصاد و فرهنگ
- ۱۵۵ آسیب‌شناسی عقب‌افتادگی تکنولوژیکی از منظر پایگاه فرهنگی
- ۱۵۹ بررسی پایگاه سیاسی تمدن تکنولوژی مادی
- ۱۶۱ نظام سیاسی غرب، دموکراسی یا توتالیتر؟
- ۱۶۵ عدم ظرفیت زیرساخت سیاسی غرب
- ۱۶۶ اصول حاکم بر تفکر تمامیت‌خواهی
- ۱۶۹ تحقیر و تجلیل سیاسی، در حاکمیت بیشتر سرسریه
- ۱۷۰ تکنولوژی، محصول ساختار گردش ثروت، اطلاع و قدرت مادی
- ۱۷۰ فاصله طبقاتی، ابزار تولید و توسعه مادی
- ۱۷۱ وضعیت موجود رقابت جامعه اسلامی در زمینه تولید تکنولوژی
- ۱۷۸ نگاه اجمالی به تحلیل عقب‌افتادگی تکنولوژیکی جامعه ایران و راه‌حل‌ها
- ۱۷۸ عوامل درون‌زا و برون‌زا، در تحلیل نظری و برنامه‌ریزی عینی
- ۱۸۰ مدل مهندسی اجتماعی اسلامی، نقطه امید انسان معاصر
- ۱۸۱ تقابل دو نظام معادله در عرصه کارآمدی عینی
- ۱۸۲ تصرف در نظام تخصیص مدل سرمایه‌داری

فصل سوم: پایگاه اقتصادی تکنولوژی / ۱۸۵

- ۱۸۷ کالبدشکافی تکنولوژی
- ۱۸۷ انسان، ابزار و امکان (متغیرهای درون‌زا)
- ۱۸۸ نقش وحدت ترکیبی انسان، ابزار و امکان در رفع نیازهای اجتماعی
- ۱۸۹ انگیزه، اندیشه، رفتار

۱۸۹	هماهنگی سه نظام انگیزه، اندیشه و رفتار با آرمان اجتماعی
۱۹۲	دو نوع نگاه اجتماعی متفاوت به کرامت انسانی و عدالت اجتماعی
۱۹۳	نقش اصلی نیروی انسانی در آفرینش تکنولوژی
۱۹۵	شاخصه یک جامعه موفق
۱۹۶	پیوند هدفمند بین دو نگاه زمینی و آسمانی به تکنولوژی
۱۹۷	کیفیت ارتباط انسان و محیط
۱۹۸	هماهنگی در سه حوزه پرورشی، فرهنگی و اقتصادی
۱۹۹	نقد یک نظریه دربارهٔ ایجاد هماهنگی بین حوزه‌های اجتماعی
۲۰۰	تضاد دائمی عدالت اجتماعی و مدل سرمایه‌سالار
۲۰۱	نزاع حوزه مفاهیم فردی و اجتماعی در جوامع الهی موجود
۲۰۲	دین، محور هماهنگی سه حوزه پرورش انسانی
۲۰۴	اولویت مصرف در اقتصاد
۲۰۶	ناکارآمدی روش‌ها و مفاهیم
۲۰۷	بازنگری در نظام مفاهیم موجود کارآزمایی
۲۱۰	جدول تعیین جایگاه اقتصادی تکنولوژی
۲۱۱	ماتریس نیروی انسانی
۲۱۲	تفاوت جایگاه و وزن هریک از عناوین در ماتریس
۲۱۴	شاخصه‌های سه‌گانه نیروی انسانی
۲۱۴	سرفصل‌های ترکیبی ۲۷ گانه ماتریس نیروی انسانی
۲۱۷	شیوه جمع‌منطقی بین آزادی اراده و افزایش کارآمدی
۲۱۷	نقش محوری مدیریت گرایش، بینش و دانش
۲۱۹	تفاوت دو هرم نظام اجتماعی مادی و الهی
۲۲۰	سرفصل‌های ۲۷ گانه، شاخص سهم تأثیر سیاسی، فرهنگی و اقتصادی
۲۲۲	حاصل ضرب سه‌بارهٔ سرفصل‌های ۲۷ گانه در یکدیگر
۲۲۲	توضیح مفردات نمودار ابزار
۲۲۴	جایگاه‌های اوصاف جدول ابزار
۲۲۵	مغزافزار (منطق)، متغیر اصلی در مجموعه ابزار
۲۲۶	سرعت، دقت و تأثیر، بیانگر ظرفیت مجموعه ابزار
۲۲۹	جدول منابع (امکان)
۲۳۱	فقر منابع تکنیکی
۲۳۲	طراحی جدول جامع تمدن و تکنولوژی الهی
۲۳۴	جدول ترکیب سه حوزه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی

۲۳۵	ضرورت طراحی سه نظام برای حضور مؤثر دین در اجتماع
	فصل چهارم: جهت‌داری علوم / ۲۳۷
۲۳۹	تأثیر ارتباط دین، فلسفه و علم در تمدن‌سازی
۲۴۴	ضرورت تفکیک مشروعیت و مقبولیت
۲۴۵	پاسخ به دو اشکال در بحث جهت‌داری علوم
۲۴۹	دیدگاه‌های سه‌گانه، درباره بحث جهت‌داری علوم
۲۴۹	علم تابع قانون ثابت (دیدگاه اول)
۲۵۰	علم تابع قانون متغیر (دیدگاه دوم)
۲۵۰	علم به معنای حاکمیت اراده بر قانون (دیدگاه سوم)
۲۵۱	اختلاف سه دیدگاه
۲۵۲	تقسیم اراده انسانی به سه نوع اراده محوری، تصرفی و تبعی
۲۵۹	اراده انسانی، وجود قانون طبیعی با دو جهت‌گیری متفاوت
۲۶۰	قابلیت اتصاف عمل انسانی به عدل و ظلم
۲۶۲	وجود ظرفیت طاعت و عصیان
۲۶۲	تفاوت جایگاه قانون نسبت به هنجار و نهادن جامعه الهی
۲۶۴	تفاوت قوانین پرستش در نسبت‌های مختلف
۲۶۴	جهت‌داری علوم براساس دیدگاه کشف
۲۶۵	بیان سه معنای رایج از کشف
۲۶۶	محرك اصلی در تولید علوم
۲۸۲	مرحله قبل از کشف قوانین
۲۸۸	پذیرش حاکمیت نوعی قانون خاص یا پذیرش جبر علمی
۲۸۹	نقل قول یکی از متفکران مادی
۲۹۰	جهت‌داری علوم بر مبنای ایجاد بودن علم
۲۹۷	جایگاه شیء در «نسبت» تولی و ولایت
۳۰۰	اصالت با فاعلیت است نه با شیء و شرایط
۳۰۱	تعریف علم به ابزار تصرف عینی با جهت‌گیری خاص در دیدگاه ایجاد
۳۰۳	یک شبهه مهم در خصوص بحث جهت‌داری علوم
۳۱۲	پیش‌فرض‌های حاکم بر علوم الهی و مادی
۳۱۳	جمع‌بندی فصل‌های اول تا چهارم

	فصل پنجم: محورهای آسیب‌شناسی مبنایی در عقب‌افتادگی علمی و تکنولوژیکی و جوامع اسلامی / ۳۲۵
۳۲۷	محورهای آسیب‌شناسی مبنایی
۳۲۸	آسیب‌شناسی محور تاریخی
۳۳۳	آسیب‌شناسی محور ثوریک
۳۳۵	بررسی و نقد دو دیدگاه
۳۳۸	نهضت ترجمه، شیوه‌ای برای غلبه بر فرهنگ دین
۳۴۳	شباهت عیبی با زبان تکنولوژی مادی
۳۴۴	همانگی حوزه عقل و عمل با مکتب
۳۵۰	بالندگی در علوم اسلامی بر پایه تعبد
۳۵۵	تفکیک احکام تاریخی با احکام توسعه در حوزه فقه اجتماعی
۳۶۲	تأسیس فلسفه چگونگی امری، با هدف بالندگی علوم اسلامی
۳۶۶	نتیجه بحث در این فراز
۳۷۰	محور تقابل دو فرهنگ
۳۷۲	محور مفاهیم، ساختارها و محصولات
۳۷۳	خلأهای مربوط به مفاهیم اخلاقی، علمی و تکنیکی
۳۷۶	خلأهای مربوط به ساختارها (مدیریت، مشارکت، مبادرت)
۳۷۸	آسیب‌شناسی مدیریت
۳۷۸	جدایی دین از عقلانیت عملی (اداره)
۳۸۰	فقدان ابزار اداره
۳۸۱	فقدان بینش مجموعه‌نگر در نظام مدیریت
۳۸۲	هزینه‌های سنگین سیاسی به علت فقدان بینش مجموعه‌نگر
۳۸۳	وحدت‌گرا در مبنا و کثرت‌گرا در سیستم‌سازی
۳۸۵	آسیب‌های مربوط به محصولات (طبیعی، تکنیکی و اجتماعی)
۳۸۹	نگاهی به نیازمندی‌های اولیه اقامه تمدن اسلامی
۳۹۲	حوزه و دانشگاه، دو نهاد فرهنگ‌ساز کشور
۳۹۶	تفاوت دو نظام التقاطی و الحادی
۳۹۹	عدم تناسب دین و مدرنیسم

سخن مرکز

مرکز پژوهشی روش علوم و تحقیقات اسلامی منیر در سال ۱۳۹۱ و با مجوز وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تأسیس شد. و در راستای رسالت و اهداف خود به فعالیت‌های پژوهشی، آموزشی و ترویجی - تبلیغی در زمینه مطالعات علم، روش تحقیق و مدل‌سازی می‌پردازد.

اقدام به نشر مقالات، کتاب‌ها و پایان‌نامه‌هایی که در قلمرو موضوعی این مرکز قرار دارند یکی از سرفصل‌های اصلی در برنامه‌های تبلیغی-ترویجی مرکز پژوهشی روش علوم و تحقیقات اسلامی است. کتاب تحلیل ماهیت تکنولوژی که توسط دکتر عبدالعلی رضایی به رشته تحریر درآمده، از جمله آثاری است که در بررسی علل بنیادین عقب ماندگی مسلمین در علم و تکنولوژی نگاشته شده است. تعداد این‌گونه آثار در جامعه علمی ایران چندان قابل توجه نیست و این مایه تعجب و تاسف است. این ضعف در کمیت و کیفیت آثار در حالی است که عقب‌ماندگی جوامع اسلامی در سه قرن اخیر یکی از مهمترین مسائل جهان اسلام و به ویژه ایران بوده و هست و ریشه بسیاری از ناهنجاری‌های فکری، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی و...

را باید در آنجا جست، ولی با این همه شاهد اهتمام و عزمی فراگیر در اساتید حوزه و دانشگاه برای پرداختن به این ام‌المسائل نیستیم.

نویسنده محترم تلاش نموده است تا در حد توان و از زاویه‌ای بدیع و متفاوت به این مسئله حائمی و گسترده بپردازد. لذا مرکز پژوهشی منیر در راستای بسط این موضوع و به دلیل پایان یافتن نسخه‌های چاپ اول این اثر که توسط مرکز توسعه تکنولوژی جهاد دانشگاهی دانشگاه صنعتی شریف در سال ۱۳۸۳ به مخاطبان عرضه شده بود، اقدام به بازنشر آن نموده است. امید است که مسائلی از این دست مورد توجه قرار گرفته و به دغدغه اصلی اندیشمندان حوزه و دانشگاه بدل شود.

مرکز پژوهشی منیر

زمستان ۱۳۹۲